

Język polski

Klasa ósma

Uczniów klasy VIII obowiązują wiadomości i umiejętności nabyte w klasach IV - VII. (Ocenę wyższą otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania ocen niższych – pozytywnych).

NIEDOSTATECZNY (1)

Otrzymuje ją uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą. Poziom jego wiadomości i umiejętności objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy VIII uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych. Nawet z pomocą nauczyciela nie potrafi wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności.

DOPUSZCZAJĄCY (2)

Ocenę otrzymuje uczeń, którego:

- z pomocą nauczyciela rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat i potrafi podać przykłady każdego z nich
- według wskazówek nauczyciela rozpoznaje w tekście literackim symbol
- zgodnie z sugestiami nauczyciela wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego
- pomocą nauczyciela interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię),
- potrafi odróżnić literaturę piękną od tekstów nieliterackich
- z pomocą nauczyciela wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII);
- rozpoznaje wypowiedzenia wielokrotnie złożone,
- zna podstawowe zasady akcentowania w języku polskim
- z pomocą nauczyciela dostrzega zróżnicowanie słownictwa
- odróżnia język ogólnonarodowy od gwary
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stara się ją stosować w wypowiedziach

- pod kierunkiem nauczyciela wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości oraz umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII)
- przy pomocy nauczyciela gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi
- zgodnie ze wskazówkami nauczyciela tworzy wypowiedź; stosuje kompozycję odpowiednią dla danej formy gatunkowej
- zazwyczaj umieszcza akapity w tworzonych przez siebie wypowiedziach, o z pomocą nauczyciela formułuje własne zdanie na określony temat
- według wskazówek nauczyciela tworzy poprawne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie
- formułuje pytania do tekstu
- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich, o uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie
- z pomocą nauczyciela rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych wypowiedzi

DOSTATECZNY (3)

Ocenę otrzymuje uczeń, który:

- zna pojęcia: liryka, epika, dramat
- określa niektóre cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i klasyfikuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju
- zazwyczaj poprawnie posługuje się terminami: pamiętnik, tren, epepeja, umiając wymienić ich podstawowe cechy
- zna pojęcie ironii,
- z pomocą nauczyciela określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich
- w swoich wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich
- w większości poprawnie wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego
- stara się samodzielnie interpretować dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię)
- wskazuje niektóre różnice pomiędzy literaturą piękną a literaturą naukową
- popularnonaukową, publicystyką
- zazwyczaj rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, felieton, artykuł

- poprawnie wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII)
- tworzy wykresy zdań wielokrotnie złożonych (łatwiejsze przykłady)
- zna zasady akcentowania w języku polskim i potrafi wskazać niektóre wyjątki od reguł
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa
- stosuje sposoby wzbogacania języka
- rozpoznaje homonimy
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stara się ją stosować
- wykonuje zadania o niewielkiej skali trudności dotyczące wiadomości oraz umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII)
- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi
- zazwyczaj tworzy poprawną wypowiedź, stosuje kompozycję odpowiednią dla danej formy gatunkowej
- umieszcza akapity w tworzonych wypowiedziach pisemnych
- zna pojęcia argument i przykład, jednak nie zawsze je odróżnia
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, czasami uzasadnia własne zdanie
- poprawnie rozpoznaje środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych
- tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie
- poprawnie formułuje pytania do tekstu
- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie
- rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii

DOBRY (4)

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat
- posługuje się terminami: pamiętnik, tren, epepeja, potrafi wymienić ich najważniejsze cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich
- posługuje się terminami: akt, scena, didaskalia, monolog, dialog

- zazwyczaj rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, inwokację i stara się poprawnie określa ich funkcje,
- zna pojęcie ironii i rozpoznaje ją w tekście oraz określa jej podstawowe funkcje
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich
- w swoich poprawnych językowo i komunikatywnych wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich
- zazwyczaj wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego,
- stara się porządkować informacje w zależności od ich funkcji w przekazie
- w większości samodzielnie interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię)
- wskazuje różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową
- publicystyką i poprawnie wskazuje główne funkcje tych rodzajów piśmiennictwa
- w większości przykładów rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, artykuł, felieton i właściwie określa ich podstawowe cechy
- poprawnie wykonuje zadania o średniej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII)
- tworzy wykresy wypowiedzeń wielokrotnie złożonych
- dostrzega realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu
- właściwie stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguł akcentowania w języku polskim
- zazwyczaj dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy, gwara), o stosuje sposoby wzbogacania słownictwa
- wskazuje w tekście homonimy i wyrazy wieloznaczne (w większości przykładów)
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i zawsze stosuje ją w wypowiedziach
- bezbłędnie wykonuje zadania o średniej skali trudności dotyczące wiadomości oraz umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII)
- sprawnie gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi
- tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi

- w większości rozpoznaje środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych
- potrafi wskazać manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie z filmu i spektaklu
- stara się właściwie interpretować głosowo czytane i wygłaszane teksty
- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich
- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie
- rozwija umiejętność formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii

BARDZO DOBRY (5)

Ocenę otrzymuje uczeń, który:

- bezbłędnie rozpoznaje rodzaje literackie: epikę lirykę i dramat
- określa wszystkie cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i klasyfikuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju
- świadomie posługuje się terminami: pamiętnik, tren, epepeja; potrafi wymienić ich cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich
- rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, porównanie homeryckie, inwokację, alegorię i poprawnie określa ich funkcje
- zna pojęcie ironii; rozpoznaje ją w tekście oraz określa jej funkcje
- właściwie wskazuje w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji
- samodzielnie określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich
- w swoich poprawnych językowo i komunikatywnych wypowiedziach wykorzystuje interpretację utworów literackich, by odwołać się do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji
- prawidłowo wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego
- poprawnie porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie
- samodzielnie i twórczo interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafikę, rzeźbę, fotografię)
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i poprawnie określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa
- rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, felieton, artykuł i właściwie określa ich podstawowe cechy

- samodzielnie znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych
- w większości bezbłędnie wykonuje zadania o dużej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z gramatyki opisowej wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV - VII)
- sporządza wykresy rozbudowanych zdań wielokrotnie złożonych
- rozumie i właściwie stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy)
- wyjaśnia różnice pomiędzy treścią a zakresem wyrazu; różnicuje wyrazy ze względu na ich treść i zakres
- stosuje sposoby wzbogacania słownictwa
- rozumie znaczenie homonimów i wyrazów wieloznacznych; potrafi wskazać różnice pomiędzy nimi
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i zawsze stosuje ją w wypowiedziach
- swobodnie wykorzystuje znane normy językowe odpowiednie dla wypowiedzi publicznych
- bezbłędnie wykonuje zadania o dużej skali trudności dotyczące wiadomości i umiejętności z ortografii i interpunkcji wprowadzonych w klasach programowo niższych (IV-VII)
- sprawnie gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi
- bezbłędnie redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi
- tworzy poprawną wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie
- poprawnie rozpoznaje i rozróżnia środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych oraz właściwie określa ich funkcję
- rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: podanie, przemówienie, życiorys, CV, list motywacyjny, sprawozdanie z filmu i spektaklu,
- poprawnie formułuje pytania do tekstu, o dokonuje właściwej interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów
- korzysta z informacji z poszanowaniem praw autorskich,

- samodzielnie i z pomocą nauczyciela rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania,
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania komunikatywnych, poprawnych opinii

CELUJĄCY (6)

Biegłe posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami zarówno w rozwiązywaniu problemów teoretycznych, jak i praktycznych, ujętych w programie nauczania oraz wynikających z podstawy programowej. Kreatywnie, samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne, cechują się dojrzałością myślenia. Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości. Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych np. konkursach. Prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny, a także:

- słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako aktywny uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych
- odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji
- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu
- czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym
- samodzielnie interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji
- praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego o krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego
- samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne stanowisko, lub za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe dowodzi przyjętych racji
- aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski

- interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych
- oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej